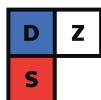

CZELO

Leden 2025

**Ohlédnutí za trendy
v internacionalizaci
vysokého školství
v roce 2024**

Ohlédnutí za trendy v internacionalizaci vysokého školství – rok 2024

Z pohledu Evropské unie internacionalizace odráží potřebu univerzit vytvářet strategická a celoevropská partnerství, která jsou základem pro fungující nově vznikající **Evropský prostor vzdělávání** a revitalizovaný **Evropský výzkumný prostor**. Tato partnerství se rozvíjí také v součinnosti s **Evropským prostorem vysokoškolského vzdělávání** a naplňují **Evropskou strategii pro univerzity**. Jak vyplývá i z Usnesení Rady o Evropském prostoru vzdělávání: výhled do roku 2025 a dále z 16. května 2023, součinnost mezi Evropským prostorem vzdělávání, Evropským prostorem vysokoškolského vzdělávání a Evropským výzkumným prostorem je klíčová pro zefektivnění spolupráce v oblasti evropského vysokoškolského vzdělávání.

Aliance Evropských univerzit ztělesňují již od první výzvy v roce 2019 tyto **synergie** formou hluboké a transformativní spolupráce zapojených vysokých škol. Aliance totiž poskytují nejen společné vzdělávací programy a moduly a zkoušejí inovativní přístupy k výuce a internacionalizaci, ale spolupracují také ve výzkumu a mnohdy sdílejí výzkumné infrastruktury. Potenciál aliancí Evropských univerzit tak tkví i v **podpoře udržitelnosti** a **posilování výzkumného i inovačního rozměru**. V současnosti je v aliancích zapojeno [celkem dvanáct českých vysokých škol](#), což představuje téměř polovinu veřejných vysokých škol.

Internationalizace se však samozřejmě týká všech vysokých škol, bez ohledu na to, zda jsou součástí aliance Evropských univerzit. Mnohé další vysoké školy jsou zapojeny do jiných forem interinstitucionální spolupráce na mezinárodní úrovni, které nejsou financovány z této konkrétní iniciativy Evropské komise.

Hlavní témata na EU úrovni

Důležitým a aktuálním tématem pro všechny vysoké školy, včetně těch, které jsou zapojeny do aliancí Evropských univerzit, je **poskytování společných studijních programů** a s ním spojené **vydávání společných diplomů**. Jelikož konsorcia nabízející společné programy čelí v různých státech různě velkým legislativním a administrativním překážkám, na konci března 2024 zveřejnila Evropská komise „**Vysokoškolský balíček**“, **který má usnadnit mezinárodní akademickou spolupráci a zejména poskytování společných programů a diplomů**. Toho má docílit tzv. **Evropský diplom**, který má být **udělován vysokými školami** poskytujícími společný studijní program splňující

evropská kritéria a má být **zakotven v národních legislativách jako nová kvalifikace**. Tento diplom by měl konsorciím umožnit, aby splňovala pouze zmíněná evropská kritéria, aniž by musela naplňovat další národní podmínky. Prvním krokem k Evropskému diplomu by měla být **značka Evropského diplomu** – certifikát doprovázející společný diplom, který potvrdí, že společný program splňuje evropská kritéria. Značka ale nebude legislativně ukotvena a nezjednoduší proces udělování společného diplomu. Evropská komise vidí jako hlavní potenciál Evropského diplomu **zvýšení globální atraktivity Evropy jako studentské destinace**. Zároveň má být diplom **vysoce relevantní pro trh práce** a přinést srozumitelný souborný koncept znalostí a dovedností reagující na společenské změny.

Součástí Vysokoškolského balíčku jsou tři dokumenty: [Sdělení Komise k plánu vedoucím k Evropskému diplomu](#) (Blueprint for a European degree), [Návrh doporučení Rady pro evropský systém zajišťování kvality a uznávání ve VŠ vzdělávání](#) a [Návrh doporučení Rady pro atraktivní a udržitelné kariéry ve VŠ vzdělávání](#). Vysokoškolský balíček měla Rada EU projednávat v rámci maďarského předsednictví, nakonec však členské státy jednaly jen

Ohlédnutí za trendy v internacionalizaci vysokého školství – rok 2024

o návrhu doporučení Rady pro atraktivní a udržitelné kariéry ve VŠ vzdělávání, o dalších dvou dokumentech budou členské státy jednat pravděpodobně až **během polského předsednictví v první polovině roku 2025**. Evropská komise chce konkrétní možnosti Evropského diplomu a evropských kritérií prozkoumat v tzv. **Joint European Degree Lab**, která by měla být spuštěna v roce 2025, což potvrzuje také [Roční pracovní program pro Erasmus+ pro rok 2025](#), který Evropská komise zveřejnila v říjnu 2024. Rozvoj Evropského diplomu mají v příštím roce podpořit také **dvě cílené výzvy v rámci programu Erasmus+** na podporu politických reforem a tvorby Evropského diplomu pro vysoké školy.

Vysokoškolský balíček také obsahuje [Návrh doporučení Rady pro evropský systém zajišťování kvality a uznávání ve VŠ vzdělávání](#). Cílem doporučení je usnadnit mezinárodní spolupráci a mobilitu, rozšířit institucionální zajišťování kvality, vytvořit **nový evropský rámec pro externí interinstitucionální přístup k zajišťování kvality** a více propojit zajišťování kvality a automatické uznávání. Dokument mimo jiné navrhuje, aby členské státy rozvíjely evropský rámec umožňující všem typům aliancí VŠ institucí podrobit se **společnému externímu hodnocení interních procesů zajišťování kvality** aliance. **Agentury registrované v EQARu by pak mohly uskutečňovat toto externí hodnocení** a zároveň **udělovat značku Evropského diplomu** (label) společným programům splňujícím kritéria. Vysoké školy nebo aliance, které by se podrobily tomuto externímu hodnocení, by mohly udělovat značku Evropského diplomu jako certifikát doprovázející diplom.

Třetím dokumentem Vysokoškolského balíčku je [Návrh doporučení Rady pro atraktivní a udržitelné kariéry ve VŠ vzdělávání](#), který se zaměřuje na zlepšení akademických kariér v evropském vysokém školství. Pohledem Evropské komise je klíčové zapojit do činností nadnárodní spolupráce i administrativní pracovníky. Členské státy by také měly například zavést **opatření pro řízení talentů zaměřená na akademické a administrativní pracovníky**, kteří se podílejí na koordinaci a řízení aliancí vysokoškolských institucí. Dále by členské státy měly **podporovat možnost celoživotního vzdělávání akademických**

a administrativních pracovníků, včetně možnosti studijního volna za účelem zlepšení dovedností potřebných pro mezinárodní vzdělávací činnost. Dalším důležitým bodem je rozvoj politiky a strategie v oblasti lidských zdrojů, včetně **uznávání a odměňování rolí akademických pracovníků** a začlenění ukazatelů hodnotících míru inovace a kvality výuky.

V souvislosti s aliancemi Evropských univerzit a dalšími formami hluboké mezinárodní spolupráce na institucionální úrovni se také diskutuje o možném **evropském právním statusu**, kterého by tato uskupení vysokých škol mohla využít. Možnosti takového nástroje testovaly [4 pilotní projekty](#), avšak jejich výsledky zatím nevedly k žádné konkrétní diskuzi ani dokumentům na EU úrovni. Jako nejpravděpodobnější řešení však projekty představily **adaptaci již existujících nástrojů**, jako jsou např. Evropské seskupení pro územní spolupráci (EGTC) či Evropské hospodářské zájmové sdružení (EEIG), pro potřeby akademické spolupráce. Vytvořit zcela nový evropský nástroj by totiž bylo velmi obtížné.

V květnu 2024 Rada EU na svém zasedání schválila doporučení „[Evropa v pohybu – příležitosti ke vzdělávací mobilitě pro všechny](#)“. Toto doporučení stanovuje nové cíle, kterých by mělo být dosaženo do roku 2030: v oblasti mobilit vysokoškolských studentů Rada doporučuje zajistit zahraniční zkušenost alespoň 23 % absolventů. Členské státy by dle doporučení měly klást důraz na lepší začlenění mobilit do běžného vzdělávacího procesu, podporovat jazykové vzdělávání, zajistit vzájemné uznávání výsledků vzdělávání a plně využívat digitální technologie pro usnadnění a rozvoj mobilit. Jedním ze způsobů zajištění lepší integrace mobilit do vzdělávacích programů jsou například tzv. **mobility windows**, tedy předem definovaná období studia, ve kterých je studentům umožněno, doporučeno, či přímo nařízeno vycestovat za studiem do zahraničí.

Na konci května 2024 se také konala ministerská konference v Tiraně v rámci Boloňského procesu. Během konference přijali ministři [komuniké](#), mezi jehož hlavní témata patří podpora základních akademických hodnot, automatické uznávání kvalifikací a období studia v zahraničí, zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání

Ohlédnutí za trendy v internacionalizaci vysokého školství – rok 2024

a podpora VŠ v realizaci společných programů a společných diplomů, ale i v poskytování nových forem výuky včetně mikrocertifikátů.

Internacionalizace jako rozvoj českých vysokých škol

V návaznosti na zkušenosti s pandemií Covid-19 ale i ve snaze nabídnout zahraniční zkušenost více studentům vysoké školy využívají více než dříve **mobility v jiných formách**, než jsou klasické dlouhodobé fyzické výměnné pobyty. V reakci na to vznikly nástroje v rámci Erasmus+ jako **Virtuální výměny** (zapojení on-line nástrojů do výuky) a Kombinované intenzivní programy (**Blended Intensive programmes**, tzv. BIP), tj. kombinace on-line výuky a krátkého intenzivního fyzického pobytu na zahraniční univerzitě, a bylo zavedeno více možností krátkodobých pobytů. Jedná se o směr, který je intenzivně rozvíjen v rámci studijních programů, nabízející větší **inkluzi, flexibilitu** a navazování **partnerství**, a umožňuje tak většímu počtu českých studentů nabývat zkušeností plynoucích z mezinárodní spolupráce. **Nových mobilních formátů do značné míry využívají i aliance**, které v rámci poskytování společné výuky vytvářejí nejen výše zmíněné společné studijní programy, ale i společné Kombinované intenzivní programy, letní školy a různé inovativní způsoby mezinárodní výuky založené na reálných výzvách, např. formou hackatonů.

Mobility v klasické podobě jsou nadále stěžejní a jsou podporovány mimo jiné národními strategiemi na zvýšení počtu přijíždějících zahraničních studentů a mladých vědeckých pracovníků – například strategie **Study in Czechia** nebo **Study in Europe**, což vede k vytváření dalších osobních a institucionálních sítí.

Odstranění překážek pro vyšší míru internacionalizace je nutné nejenom na institucionální úrovni, ale i v praktické rovině. Pro intenzivní spolupráci je zapotřebí **uznávání studijních výsledků dosažených studiem v jakékoliv formě** (fyzická, virtuální, kombinovaná) na zahraničních institucích. Umožnění **flexibility** v této oblasti pomáhá zejména spolupráci v rámci aliancí Evropských univerzit, ale také v dalších prog-

ramech společného studia více univerzit nebo i v běžných výměnných programech.

Dosažení větší mobility studentů napomáhá také **Evropská studentská karta** (jedinečný evropský identifikátor studentů). V současnosti probíhá další fáze testování se zainteresovanými subjekty, které si klade za cíl zvýšit povědomí o kartě a napomoci jejímu rozšíření ve všech zemích Evropské Unie. Administrativu před, během, i po skončení mobility by vyjíždějícím studentům měla usnadnit také **jednotná aplikace Erasmus+ a digitální řešení Erasmus bez papírů (Erasmus Without Paper)**, které propojí systémy mobilit používané ve vysokoškolských institucích.

V rámci transformace VŠ vzdělávání, i co se týče mezinárodní spolupráce, je kladen čím dál větší důraz na **udržitelnost**, zejména v oblasti mobilit (Green Erasmus – podpora udržitelného cestování) či zaměření mezinárodních projektů a programů. Priorita udržitelnosti úzce souvisí také s podporou **digitalizace** institucionálních procesů (právě například Erasmus Without Paper), nebo rozvoje **digitálních znalostí a kompetencí**. VŠ instituce tak přispívají k naplnění cílů EU v těchto oblastech a k posílení udržitelného ekonomického vývoje EU za využití potenciálu rozvíjejících se digitálních technologií a dovedností (naplňování tzv. twin transition).

Pro **zvýšení konkurenceschopnosti EU** je rovněž nezastupitelná role univerzit při **spolupráci s odborným vzděláváním a průmyslem** (zejména transfer technologií a přenos nových dovedností vedoucích k využití znalostí a výsledků pro širokou společnost, tzn. další rovina posílení třetí/čtvrté role univerzit).

Ohlédnutí za trendy v internacionalizaci vysokého školství – rok 2024

V ekonomické rovině je také důležité využívat **synergických vazeb** a doplňovat národní a regionální financování zdroji ze strukturálních fondů a komunitárních programů, ideálně za **využití všech možných nástrojů**. Příkladem je Seal of Excellence v Horizontu Evropa a nově také jeho testování v rámci programu Erasmus+, ve vysokoškolském sektoru především v rámci aliancí Evropských univerzit.

Další témata na evropské úrovni

Vzhledem k dosažení očekávaného počtu aliancí Evropských univerzit podpořených Evropskou komisí v rámci Erasmus+ pro toto programové období je důležitým tématem **dopad aliancí do celého vysokoškolského systému**. Z pohledu Evropské komise by měly být aliance **příkladem pro ostatní vysoké školy** a měly by tak **šířit své inovativní výsledky** a výstupy s vysokými školami nezapojenými do aliancí. I proto byla na EU úrovni na podzim 2024 spuštěna [Komunita praxe aliancí Evropských univerzit s názvem FOREU4ALL](#). Do této komunity je zapojeno všech podpořených 64 aliancí.

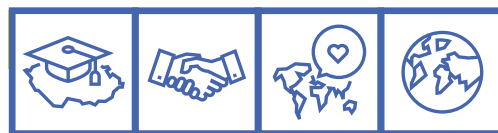
Univerzity a jejich role při posilování výzkumu a inovací skrze **Evropský inovační a technologický institut (EIT)** a další nástroje v oblasti výzkumu. Tím pak přispívají k naplňování **Nové Evropské inovační agendy**. V oblasti inovací je také velmi důležitým tématem podpora deep tech oborů (například prostřednictvím iniciativy [Deep Tech Talent](#)).

Na oblast inovací navazuje potřeba dlouhodobých podmínek a podpory pro rozvoj **celoživotního vzdělávání**, což úzce souvisí s rozvojem **mikrocertifikátů**, a to napříč institucemi, podniky, odvětvími a hranicemi.

V této oblasti se také klade důraz na zvyšování dovedností či rekvalifikace (**upskilling** a **reskilling**), i v kontextu ekologické a digitální tranzice. Evropská komise od roku 2022 podporuje uplatnění a konsolidaci mikrocertifikátů prostřednictvím [doporučení Rady o evropském přístupu k mikrocertifikátům pro celoživotní učení a zaměstnatelnost](#), evropské univerzity se však dosud ve svých přístupech liší. V České republice proběhl v letech 2022-2024 na toto téma projekt financovaný z Národního plánu obnovy, do kterého byly zapojeny všechny veřejné vysoké školy. V roce 2024 byl zahájen projekt ve spolupráci s OECD „Towards a harmonised micro-credential ecosystem in Czechia“, který si klade za cíl propojit nejen oblast vysokoškolského vzdělávání, ale také nižší úrovně vzdělávání. **DZS je rovněž zodpovědný za vytvoření a aktualizování katalogu na www.studujnavs.gov.cz.**

Aktuálním tématem je i posílení role EU na celosvětové úrovni postavené na rovnici

posílené spolupráce mezi univerzitami v oblasti vzdělávání i výzkumu vedoucí k větší mobilitě a zvyšování povědomí o EU a její role v mezinárodní politice. Na globální spolupráci navazuje lepší postavení při diplomatické misi EU a prosazování **evropských hodnot** v rámci mezinárodních vztahů s třetími zeměmi (debata o diplomatických vztazích s africkými zeměmi, Ruskou federací a dalšími).

Mezi témata spjatá s internacionalizací patří také **inkluze** a její různé podoby, **dostupnost** a **rovné příležitosti** včetně řešení tzv. gender gap. Tomuto tématu se věnuje také výše zmíněné doporučení Rady z května „[Evropa v pohybu – příležitosti ke vzdělávací mobilitě pro všechny](#)“. Jedním ze stanovených cílů tohoto dokumentu je právě inkluzivní mobilita: členské státy by měly směřovat k tomu, aby do roku 2027 alespoň 20 % účastníků zahraničních mobilit ve všech oblastech vzdělávání na úrovni celé EU bylo z jakkoli znevýhodněného prostředí.

Ohlédnutí za trendy v internacionalizaci vysokého školství – rok 2024

Jak bylo zmíněno výše v souvislosti s Tirana komuniké, důležité je i zachování **autonomie univerzit** a vysokoškolských institucí a zachování **akademické svobody** akademiků a výzkumníků.

Aktuálním tématem v oblasti vzdělávání jsou také dvě nedávno zveřejněné zprávy – Lettova a Draghiho. [Zpráva bývalého italského premiéra Enrica Letty](#), zveřejněna v březnu 2024, představuje **komplexní vizi transformace Evropského jednotného trhu** a navrhuje zavedení **páté svobody**, která podpoří **volný pohyb znalostí, výzkumu, inovací a vzdělávání**. To má Evropské unii zajistit opětovnou vedoucí pozici v celosvětovém měřítku. [Zpráva Maria Draghiho](#), taktéž bývalého italského premiéra a významného ekonoma, zveřejněná na začátku září 2024, se zaměřuje na výzvy, kterým EU čelí v oblasti **konkurenceschopnosti**. Identifikuje tři hlavní oblasti, ve kterých by měla EU jednat pro obnovu udržitelného růstu. Z pohledu vzdělávání (a inovací) je stěžejní první oblast zaměřená na **uzavření inovační mezery mezi EU, USA a Čínou, zejména v pokročilých technologiích**. Pro dosažení tohoto cíle je zásadní podpora vysoce kvalitního vzdělávání, především v kontextu **získávání a zvyšování dovedností na všech úrovních** včetně rekvalifikací.

Buďte v obraze

CZELO pravidelně vydává [newslettery](#) z oblasti výzkumu, vzdělávání či se specifickým tematickým zaměřením. Kancelář také najdete na sociálních sítích:

Facebook

@czelobrussels

X

@CZELO_Brussels

LinkedIn

@czech-liaison-office-for-education-and-research-in-brussels

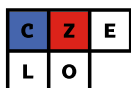
YouTube

@czelobrussels9926

Kontaktujte nás

czelo@dzs.cz

dzs.cz/czelo

EVROPSKÁ UNIE